

Liturgie leerpreek 2

- psalm 46:1,3,4
  - 1 Kor 15:1-10
  - LB 432:1,2,3
  - preek
  - Psalm 119:34,40,49
  - gel.bel. Nicea
  - Psalm 106:1,22
  - LB 456:1,2
  - zegen
- LB 456 vers 3 als 'amen'

Wat is een waar geloof? n.a.v. Lukas 17:1-19 en zondag 7 en 23

Wat is een écht geloof?

Dat is de vraag van zondag 7 van onze catechismus. En in zondag 23 van de cat. komt eigenlijk hetzelfde thema aan de orde: Wat is geloven? Vandaag en de komende twee weken wil ik stilstaan bij die vraag. Ik wil dat niet doen door heel precies de tekst van de catechismus bij langs te lopen en uit te leggen. Ik neem mijn uitgangspunt in de bijbel zelf. Ik zal tijdens deze drie preken wel verschillende keren verwijzen naar de catechismus zodat duidelijk wordt dat onze belijdenis een goede samenvatting is van het bijbelse onderwijs over dit thema.

Vandaag wil ik de vraag stellen wat volgens onze Here Jezus een écht geloof is. De Here Jezus heeft het woord 'geloof' vaak gebruikt. Hij sprak soms over een 'groot geloof' en op een ander moment noemt Hij iemand een 'kleingelovige'. Hij sprak over 'geloof dat vrucht draagt' en Hij sprak ooit ook eens over 'geloof als een mosterdzaadje'. Wat was volgens de Here Jezus hét kenmerk van een echt geloof waar God blij van wordt. Waar moet 'geloof' aan voldoen om echt christelijk geloof genoemd te kunnen worden.

Vanmiddag gaan we een antwoord op die vraag zoeken met behulp van het onderwijs van onze Here in Lukas 17:1-19. Dit gedeelte lijkt opgebouwd uit verschillende verhalen maar Lukas heeft de gebeurtenissen zó beschreven dat er een hele duidelijke lijn zichtbaar wordt. Alles draait in dit gedeelte om de vraag: Wat is een écht geloof. Het woord geloof komt drie keer voor:

- De eerste keer in vers 5: de discipelen vragen om meer geloof.
- De tweede keer in vers 6: de Here Jezus zegt 'als je geloof hebt als een mosterdzaad kun je tegen deze boom zeggen *word ontworteld en in de zee geplant en het zou gebeuren*'
- De derde keer is helemaal aan het eind van het gedeelte in vers 19: Jezus zegt de genezen Samaritaanse man: 'je geloof heeft je gered'.

De Here Jezus leert de discipelen een belangrijke les. Hij maakt duidelijk wát het kenmerk is van een geloof waar God blij van wordt, én wat een houding is waar God niet blij van wordt.

Maar laten we beginnen bij het begin. De eerste keer dat het woord 'geloof' valt komt het uit de mond van de discipelen. **Ze vragen om meer geloof. Waarom vragen ze dat?** Hun vraag wordt ingegeven door wat de Here Jezus net tegen ze gezegd had. Jezus gaf zijn discipelen onderwijs over hoe ze moeten leven, en dan vooral over de vraag hoe ze om moeten gaan met zonde. Vers 1 en 2: Zorg dat je zelf een ander nooit tot zonde verleid. Vers 3: Als iemand ánders zondigt, spreek hem er eerlijk op aan. Als Hij berouw heeft: vergeef hem. Wanneer iemand jou iets aandoet en vergeving vraagt: vergeef hem. Zelfs als iemand zeven keer per dag tegen jou

zondigt, dan nog moet je hem vergeven als hij daarom vraagt. Misschien zijn het woorden die we al vaak gehoord hebben en maken ze daarom niet altijd even veel indruk, maar denk eens even na over wat hier gezegd wordt:

Nooit de oorzaak mogen zijn dat een ander zondigt. ‘Wee hem door wie de verleiding komt’ God vindt het verschrikkelijk wanneer wij er de oorzaak van zijn dat andere mensen zondigen. Maar hoe vaak gebeurt dat niet? Hoe vaak gebeurt het dat ik door mijn gedrag een ander prikkel tot een zondige opmerking? Hoe vaak gebeurt het wel niet dat mensen de kerk de rug toe keren, of niks van het evangelie willen weten – niet vanwege het evangelie zelf – maar vanwege de mensen in de kerk, vanwege de mensne die de naam van Christus met zich meedragen? Dat is schokkend. ‘Wee hem door wie de verleiding komt’, Dat beetkent ook: ‘Wee de kerkmensen die er de oorzaak van zijn dat andere mensen God en de kerk de rug toekeren’.

En dan Jezus’ onderwijs over het aanspreken van mensen op hun zonde en het vergeven van zonde. Durft u dat te doen: Vanuit een zuivere motivatie iemand aanspreken op zijn gedrag? Ik vind dat één van de moeilijkste dingen. Eerlijk met iemand praten over wat hij of zij verkeerd doet. Want wat zal die persoon wel niet van mij vinden als ik commentaar lever op zijn manier van leven? En als ik dat doe, misschien heeft ie mij dan ook wel het één en ander te vertellen. En een ander vergeven? Ja, één keer misschien. Maar zeven keer per dag? Moet ik écht zo ruimhartig zijn? Eindeloos geduld opbrengen voor iemand die mij keer op keer benadeelt en weer om vergeving komt vragen? Zeven keer op één dag? Zou ik dat op kunnen brengen?

Als je dit allemaal tot je door laat dringen dan is er maar één conclusie mogelijk: De lat ligt ontzettend hoog. God vraagt enorm veel van ons. God vraagt iets onmogelijks van ons.

De discipelen hebben het goed begrepen: dit is onhaalbaar. Dit kunnen we nooit waarmaken. Als dit Gods wil is voor ons leven, dan schieten we verschrikkelijk tekort. En daarom zeggen ze: *Geef ons meer geloof.*

Daat lijkt inderdaad de enige juiste reactie. Als God dit soort dingen van ons vraagt, dan kunnen we maar één ding doen: vragen om meer geloof.

Eigenlijk een hele goede reactie van de discipelen, vindt u niet? Ze hadden ook kunnen zeggen: ja hoor, we hebben het begrepen en we zullen het doen! We zullen nooit een ander tot zonde verleiden, we zullen een ander altijd eerlijk aanspreken op z’n fouten en we zullen eindeloos geduld hebben met mensne die ons iets aandoen. Komt allemaal voor elkaar!

Gelukkig reageerden ze anders. Ze beseffen dat ze als zondige en onvolmaakte mensen tekort schieten, en ze lijken daarom de enige juiste opmerking te maken: *geef ons meer geloof.* Zo reageren wij denk ik ook wel eens als we merken dat we tekort schieten. ‘Heer, geef mij meer geloof, zodat ik geduldiger ben in de opvoeding. Geef mij meer geloof, dán ben ik misschien in staat om die ene persoon te vergeven’. *Geef ons meer geloof.* Een prachtige recatie van de discipelen. Een reactie die blijkt geeft van zelfkennis en van nederigheid.

Hoe reageert Jezus op deze vraag van de discipelen? Je zou verwachten dat Hij blij is met hun reactie. Een vraag om meer geloof zodat ze in staat zijn zo te leven als God het wil, prachtig toch? Maar op het eerste gezicht reageert Hij wat onverwacht. ‘6 De Heer zei: ‘Als jullie geloof hadden als een mosterdzaadje, zouden jullie tegen die moerbeiboom zeggen: “Trek je wortels uit de grond en plant jezelf in de zee!” en hij zou jullie gehoorzamen.’

Een mosterdzaadje is een ontzettend klein zaadje. Een ontzettend klein geloof kan blijkbaar geweldige dingen doen. De discipelen vragen om méér geloof zodat ze geen zonde veroorzaken en in staat zijn te vergeven. Jezus zegt: het allerkleinste geloof kan het grootste wonder tot gevolg hebben. Waarom zegt Jezus dat? Jezus wil zijn discipelen niet uitdagen om bomen te verplaatsen in de zee, Hij wil wel de aandacht afleiden van het denken in termen van veel en weinig geloof, om vervolgens de aandacht te richten op de vraag wat nou het kenmerk is van echt geloof. De discipelen vragen om meer geloof, de Here Jezus zegt: geloof

als een mosterdzaad is al genoeg. Blijkbaar hebben Jezus en de discipelen een andere opvatting van geloof. Wat is volgens de Here Jezus het kenmerk van een écht, een waar geloof? Wat is dat ‘mosterdzaad-geloof’ dat zulke geweldige krachten kan losmaken?

In het vervolg van Lukas 17 krijgen we antwoord op die vraag.

Jezus begint met duidelijk te maken wat het níet is. Hij doet dit door middel van het voorbeeld van een knecht (of slaaf) die doet wat hij moet doen maar daarmee nog geen plaats aan de tafel van zijn heer verdient. Wanneer je in de oosterse wereld bij iemand aan tafel zat, dan betekende dat dat je een zekere status had, dat je op een bepaalde manier deel uitmaakte van de familie of van een gezelschap. Daarom werd er door de farizeeën zo heftig gereageerd wanneer Jezus aan tafel ging met zondige mensen. Samen aan tafel, dat deed je in die tijd niet zomaar. En een knecht of slaaf ging zéker niet zomaar aan tafel bij zijn heer. Ook al had hij nog zo goed z'n werk gedaan, dat gaf hem niet het recht om bij z'n meester aan tafel te zitten. Jezus vertelde helemaal niks nieuws, de discipelen begrepen dat heel goed. Een knecht moest doen wat hem was opgedragen en kon daar verder geen voorrechten aan ontlenen.

Wel, zegt Jezus, zo moeten ook jullie, nadat je alles hebt gedaan wat je moest doen, zeggen: *“Wij zijn maar knechten, we hebben enkel onze plicht gedaan.”*

Welke plicht? Dat verwijst natuurlijk naar de dingen die Jezus net had gezegd: geen zonde veroorzaken, een ander op z'n zonde wijzen en eindeloos vaak vergeven. Wanneer je die dingen doet – zegt Jezus – heb je enkel je plicht gedaan. Je verdient er geen enkel voorrecht mee. Je verdient er geen plek mee aan de tafel van God. Je verdient geen plek in Gods gezin. Je maakt geen deel uit van Gods familie, door zo goed mogelijk te leven. God is niet onder de indruk van wat wij dóen. Blijkbaar hadden de discipelen wel dat idee. Moeten we dat allemaal doen? Best moeilijk. Geef ons dan meer méér geloof zodat het wel lukt en wij welkom zijn bij God. *Geef ons meer geloof* zodat we dát kunnen doen wat nodig is om ons plekje in de hemel te verdienen. Wat op het eerste gezicht een hele goede vraag lijkt – geef ons meer geloof – daar blijkt een volkomen verkeerd beeld van geloven achter te zitten. De Here Jezus ontmaskert de verkeerde opvatting van de discipelen. ‘Geloof’ is niet een kracht waar je veel of weinig van hebt zodat je meer óf minder in staat bent om indruk op God te maken en je rechten bij Hem te verdienen. Dát is niet het ‘mosterdzaad-geloof’ dat Jezus op het oog heeft. Het is een prestatiegeloof dat wordt gemotiveerd door de neiging om iets te willen verdienen. Met zijn voorbeeld over de knecht ontmaskert Jezus een diepgewortelde neiging die ieder mens met zich meedraagt: iets doen voor God zodat we recht hebben op zijn Koninkrijk.

Willen we weten wat een écht geloof is? Dan zullen we eerst met deze neiging moeten afrekenen.

Maar zo langzamerhand wordt het tijd om een antwoord te krijgen op die vraag waar het vanmiddag allemaal om draait: wat is volgens de Here Jezus dan wél een echt geloof? Wat is een geloof waar God wél blij van wordt? We hebben gezien wat het niet is, wat is het wel?

Het antwoord vinden we in de volgende verzen, in de gebeurtenis die Lukas beschrijft direct na Jezus' woorden over de knecht die alleen maar deed wat hij moest doen. Zoals zo vaak geeft de Here Jezus niet een mooie definitie, Hij stort geen woorden over hen uit, maar zet Hij zijn discipelen aan het denken door een hele concrete gebeurtenis.

Jezus en zijn leerlingen ontmoeten tien melaatse mannen, of – zoals het in NBV staat; mannen die lijden aan huidvraat – een vreselijke ziekte. Ze waren onrein, moesten uit de buurt van andere mensen blijven. Ze moesten ook voortdurend róepen dat ze onrein waren en leden aan een besmettelijke ziekte. Als ze Jezus zien blijven ze dan ook een afstand staan en roepen ze: ‘Jezus, Meester, heb medelijden met ons. Jezus heeft inderdaad medelijden. Hij geneest deze zieke mannen. Blijkbaar gaan ze eerst op weg naar de priesters – zoals Jezus gezegd had – en merken ze onderweg dat ze genezen zijn. Eén van de tien – een samaritaan - keert dan gelijk om en gaat terug om eerst Jezus te bedanken. Hij looft God met luide stem en valt aan Jezus’

voeten neer om Hem te bedanken. Jezus zegt: Waarom komt alleen deze vreemdeling terug? Waar zijn de andere negen, konden zij ook niet God de eer geven voor wat er met hen is gebeurd? En dan komt de – voor ons onderwerp – zo ontzettende belangrijke opmerking van Jezus: *Sta op, uw geloof heeft u gered*. Uw geloof heeft u gered!! Deze melaatse samaritaan die roept om medelijden, die wordt genezen en vervolgens terugkomt om God te loven en Jezus te bedanken; deze man laat blijkbaar iets zien van een geloof waar God blij van wordt. Deze man laat blijkbaar iest zien van het mosterdzaad-geloof dat grote dingen tot gevolg kan hebben. Wat laat hij zien?

Om dat goed te begrijpen moet u zich voorstellen hoe de situatie van deze man: Melaats en ook nog samaritaan. Samaritanen waren half-joden. Ze stonden buiten de kring van Gods verbond, ze waren in die zin inderdaad – zoals Jezus zegt – vreemdelingen. En dan ook nog melaats of leidend aan ‘huidvraat’, een aandoening waardoor je onrein werd verklaard, waardoor je in een sociaal isolement kwam en waar je langzaam aan stuk ging. Kort samengevat: Deze man was er wanhopig aan toe. Als Hij Jezus ontmoet kan hij alleen nog maar roepen: Jezus, Meester, heb medelijden! Maar als Jezus hem heeft genezen kan Hij alleen nog maar God loven en Jezus bedanken.

Eerst een wanhopige situatie en roepen tot Jezus om medelijden – dan zijn ontferming ervaren en God daarvoor loven en prijzen. Dat is wat deze man laat zien en dát is waarvan Jezus zegt: ‘Je geloof heeft je gered’ Hier komen we het geheim op het spoor van de vraag naar een echt geloof. Hier vinden we mosterdzaad-geloof in vlees en bloed. In deze geschiedenis vinden we ellende, verlossing en dankbaarheid. Deze man had helemaal niks gedaan om trots op te zijn. Het enige wat hij deed was roepen om medelijden en God bedanken. ‘Jezus, heb medelijden’ én ‘dank u wel Jezus’. Vanwege die houding werd hij gered en genezen.

God is niet onder de indruk van wat wij allemaal voor hem willen doen. Hij is wel onder de indruk van een roep om genade en medelijden wanneer iemand inziet dat zijn situatie wanhopig is.

Dát hadden de discipelen moeten doen toen Jezus hen vertelde geen zonde te veroorzaken, anderen eerlijk op hun zonde te wijzen en eindeloos vaak te vergeven. Ze hadden niet moeten zeggen ‘geef ons meer geloof en dan komt het wel in orde’. Ze hadden moeten zeggen: ‘Heer ontferm U’ Ze hadden zich als de tollenaar op de borst moeten slaan en moeten uitroepen ‘wees mij zondaar genadig’. Ze hadden als de melaatse samaritaan moeten roepen ‘Jezus, Meester, heb medelijden met ons’ om vervolgens God te loven voor onverdiende goedheid. Dáár hebt u het kenmerk van een waar geloof. Over geloven is nog onzettend veel meer te zeggen, maar het begint altijd met een erkenning van je eigen onmacht, begint altijd met het inzicht dat je er zonder Jezus wanhopig aan toe bent. Maar waar geloof gaat ook altijd samen met God loven en prijzen vanwege de redding die in Jezus Christus naar ons toe is gekomen.

Heb je het wel eens gedaan? Heb je het wel eens uitgeroepen ‘Jezus, Meester, heb medelijden’ En heb je wel eens de behoefte om God te prijzen voor wat Hij in de Here Jezus voor ons heeft gedaan? Dat is de test van je geloof.

De melaatse samaritaan wist waarschijnlijk maar heel weinig van wat wij nu weten. Hij wits nog lang niet alles van zonde en vergeving. Zijn lichamelijke onreinheid was z’n grootste probleem. Wij weten meer. We weten nu dat de ergste onreinheid door de zonde wordt veroorzaakt en dat we daarom eigenlijk allemaal vreemdelingen voor God zijn. Maar de samaritaan uit Lukas 17 – in al zijn onwetendheid - staat model voor een waar geloof. Een geloof dat maar twee dingen zegt: 1- ‘Heb medelijden’ en 2- ‘dank U wel’. ‘Heb medelijden omdat ik onmogelijk waar kan maken wat U van me vraagt. ‘Dank U wel’ omdat U in Jezus Christus verlossend naar mij toe bent gekomen.

Zoals in zondag 7 staat: *waar geloof is een vast vertrouwen dat niet alleen anderen maar ook aan mij vergeving van zonden, eeuwige gerchtigheid en eeuwig heil geschonken zijn, enkele uit genade, alleen op grond van de verdienste van Christus.*

Of in zondag 23

Hoe bent u rechtvaardig voor God?

Alleen door waar geloof in Jezus Christus.

Al klaagt mijn geweten mij aan, dat ik tegen alle geboden van God zwaar gezondigd en geen daarvan gehouden heb en dat ik nog altijd uit ben op elk kwaad, toch schenkt God mij, zonder enige verdienste van mijn kant, alleen uit genade, de volkomen voldoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus. Hij rekent mij die toe, alsof ik nooit zonde had gehad of gedaan, ja, alsof ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht had die Christus voor mij volbracht heeft.

Aan deze weldaad heb ik alleen deel, als ik die met een gelovig hart aanneem.

Ja, Een geloof zo groot als een mosterdzaadje is genoeg om dit te kunnen ontvangen.

Ben je wel eens onzeker over je geloof omdat je jezelf maar zo'n kleingelovig christen vindt?

Ben je weleens onzeker omdat het je in de opvoeding of in je huwelijk allemaal bij de handen afbreekt? Ben je wel eens onzeker over jezelf omdat anderen zoveel enthousiastere gelovigen lijken? Besef dan dat je om een ware gelovige te zijn maar twee dingen tegen God hoeft te zeggen:

1 'heb medelijden met mij' én

2 'dank U wel'

Dan zal Hij tegen je zeggen: Je geloof heeft je gered.

Prijs zijn naam.

Amen.